

УДК 35.078.3

DOI <https://doi.org/10.32782/2786-5681-2024-2.16>

Богдан НИКИТЮК

аспірант кафедри управління та адміністрування, Комуніальний заклад вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти»

b.nykytiuk@gmail.com

ORCID: 0009-0001-0230-5129

СТРУКТУРНО-КОМПОНЕНТНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ

Анотація. У сучасному суспільстві, що переживає постійні трансформації та вплив глобалізаційних процесів, ефективне функціонування публічної служби визначається не лише вмінням реагувати на зміни, але й здатністю до успішної комунікації. Комунікативна компетентність публічних службовців стає ключовим чинником їх професійного успіху та ефективності в роботі, оскільки вона є критично важливою у контексті відкритого діалогу з громадськістю, адже він сприяє підвищенню легітимності прийнятих рішень і забезпечує відповідність інтересам суспільства. Таким чином, необхідність удосконалення комунікативних здібностей стає не лише обов'язковою, але й стратегічно важливою для підтримання високого стандарту професійної діяльності публічних службовців.

Однак, до сьогоднішнього часу, існує невизначеність у розумінні структури та компонентів цієї визначальної складової. Таким чином, актуальність дослідження структурно-компонентної моделі розвитку комунікативної компетентності публічного службовця зумовлює необхідність систематизації та уточнення понять та методологічних підходів у цій області знань.

Мета статті – дослідити структуру та компоненти комунікативної компетентності публічного службовця, проаналізувати запропонувати власний варіант моделі її розвитку. Для досягнення поставленої мети, потрібно вирішити такі завдання: 1) проаналізувати нормативно-правові передумови до розвитку комунікативної компетентності публічних службовців; 2) проаналізувати наявні підходи до визначення складових структури комунікативної компетентності та шляхів їх розвитку; 3) запропонувати власну модель розвитку комунікативної компетентності публічного службовця.

Методологія дослідження. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правові акти щодо розвитку комунікативної компетентності публічних службовців; 2) праці вітчизняних авторів, що провадять свої науково-практичні дослідження у галузі публічного управління та адміністрування, а також суміжних суспільних наук.

В процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: теоретичного узагальнення та групування (для визначення структури комунікативної компетентності та її компонентів); логічного узагальнення результатів (формулювання висновків).

Наукова новизна. У статті проаналізовано наукові та нормативні підходи щодо структури та компонентів комунікативної компетентності та вперше запропоновано теоретичну модель її розвитку з урахуванням сучасних вимог законодавства.

Висновки. Комунікативна компетентність має складну багаторівневу структуру, яка охоплює різноманітні елементи та компоненти, уміння та навички. До компонентів комунікативної компетентності входять: мотиваційний компонент, когнітивний компонент, операційно-технологічний компонент, особистісно-поведінковий компонент та рефлексія. Комунікативну компетентність потрібно розглядати як інтегративну структуру, що пов'язує усі дані компоненти між собою у складну взаємодоповнюючу систему.

Ключові слова: публічне управління, комунікація, комунікативна компетентність, розвиток компетентностей публічних службовців.

Bohdan NYKYTIUK

Postgraduate student of Management and Administration Department, Public Higher Educational Establishment "Vinnytsia Academy of Continuing Education"

b.nykytiuk@gmail.com

ORCID: 0009-0001-0230-5129

STRUCTURAL-COMPONENT MODEL OF THE DEVELOPMENT OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF A PUBLIC SERVANT

Abstract. In today's society, which is experiencing constant transformations and the impact of globalization processes, the effective functioning of the public service is determined not only by the ability to respond to changes, but also by the

ability to communicate successfully. The communication competence of public servants is becoming a key factor in their professional success and efficiency, as it is critical in the context of an open dialogue with the public, and it contributes to the legitimacy of decisions and ensures that they are in the public interest. Therefore, the need to improve communication skills becomes not only mandatory, but also strategically important for maintaining a high standard of professional activity of public servants.

However, to date, there is still uncertainty in understanding the structure and components of this defining element. Thus, the relevance of the study of the structural-component model of the development of the communicative competence of a public servant necessitates the systematization and clarification of concepts and methodological approaches in this area of knowledge.

The purpose of the article is to study the structure and components of a public servant's communicative competence, to analyze and propose a variant of the model of its development. To achieve this goal, the following tasks need to be solved: 1) to analyze the regulatory and legal prerequisites for the development of communicative competence of public servants; 2) to analyze the existing approaches to determining the components of the structure of communicative competence and ways of their development; 3) to propose an own model of development of communicative competence of a public servant.

Methodology. The research materials are: 1) regulatory and legal acts regarding the development of the communicative competence of public servants; 2) works of domestic authors conducting scientific and practical research in the field of public management and administration, as well as related social sciences.

In the process of carrying out the research, the following scientific methods were used: theoretical generalization and grouping (to determine the structure of communicative competence and its components); logical generalization of results (formulation of conclusions).

Scientific novelty. The article analyzes the scientific and normative approaches to the structure and components of communicative competence and for the first time proposes a theoretical model of its development, taking into account the current requirements of legislation.

Conclusions. Communicative competence has a complex multilevel structure that includes various elements and components, skills and abilities. The components of communicative competence include: motivational component, cognitive component, operational and technological component, personal and behavioral component and reflection. Communicative competence should be viewed as an integrative structure that connects all these components to each other in a complex, complementary system.

Key words: public administration, communication, communicative competence, development of competencies of public servants.

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві, що переживає постійні трансформації та вплив глобалізаційних процесів, ефективне функціонування публічної служби визначається не лише вмінням реагувати на зміни, але й здатністю до успішної комунікації. Комунікативна компетентність публічних службовців стає ключовим чинником їх професійного успіху та ефективності в роботі, оскільки вона є критично важливою у контексті відкритого діалогу з громадськістю, адже він сприяє підвищенню легітимності прийнятих рішень і забезпечує відповідність інтересам суспільства. Таким чином, необхідність удосконалення комунікативних здібностей стає не лише обов'язковою, але й стратегічно важливою для підтримання високого стандарту професійної діяльності публічних службовців.

Однак, до сьогоднішнього часу, існує невідомість у розумінні структури та компонентів цієї визначальної складової. Таким чином, актуальність дослідження структурно-компонентної моделі розвитку комунікативної компетентності публічного службовця зумовлює необхідність систематизації та уточ-

нення понять та методологічних підходів у цій області знань.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Оскільки сутність комунікативної компетентності знаходиться на перетині різних за своєю суттю наук, що включає психологію, економіку, публічне управління, юриспруденцію, філософію, соціологію та інші, було досліджено безліч різнопланових публікацій українських науковців, що представляють різні галузі знань зокрема Бойчук О. Ю., Кравченко-Дзондзи О. Е., Ляшенко І. В., Мудрик А. Б. тощо, а також положення чинних нормативно-правових актів України.

Мета статті – дослідити структуру та компоненти комунікативної компетентності публічного службовця, проаналізувати запропонувати власний варіант моделі її розвитку. Для досягнення поставленої мети, потрібно вирішити такі завдання: 1) проаналізувати нормативно-правові передумови до розвитку комунікативної компетентності публічних службовців; 2) проаналізувати наявні підходи до визначення складових структури комунікативної компетентності та шляхів їх розвитку; 3) запропо-

нувати власну модель розвитку комунікативної компетентності публічного службовця.

Виклад основного матеріалу. Комунікативна компетентність є складним та багатограним поняттям, що включає в себе набір знань, умінь та навичок, спрямованих на успішну взаємодію та обмін інформацією у різних соціокультурних контекстах. Формування комунікативної компетентності є процесом постійного розвитку, який вимагає інтеграції знань та практичного досвіду в області вербального та невербального спілкування, міжособистісних відносин, культурології та психології.

Комплексність структури комунікативної компетентності зумовлюється її ієрархічною організацією, що включає в себе множину різнопланових умінь, що розкривають сукупність когнітивних, акцентуаційних та соціокультурних аспектів. Дана компетенція передбачає розуміння публічним службовцем різноманітних стратегій та технік спілкування, а також виявляється у здатності до впровадження відповідних дій та інструментів з метою досягнення комунікативної мети, або ж реалізації конкретних комунікативних ролей, відповідно до контексту та завдань спілкування.

Для розвитку комунікативної та інших компетентностей публічних службовців на нормативному рівні було закріплено безліч актів, включаючи законодавчі акти, постанови, розпорядження та інші регуляторні інструменти, спрямовані на створення відповідних умов, які сприяють навчанню, підвищенню кваліфікації та професійному зростанню службовців у сфері публічного управління відповідно до визначених моделей розвитку професійних компетентностей.

Одним із основних документів, що регламентує порядок розвитку професійних компетентностей публічних службовців є схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831-р Стратегія реформування державного управління України на 2022–2025 роки, розроблена з урахуванням Європейських принципів та результатів проведеної у 2018 році експертами Програми SIGMA оцінки стану державного управління в Україні, а також досвіду, набутого на попередньому етапі проведення реформи державного управління, що має на меті побудову в Україні спроможної сервісної та цифрової держави, яка забезпечуватиме захист інтересів громадян на

основі європейських стандартів та досвіду. Очікуваними результатами проведення реформи державного управління до 2025 року є:

- забезпечення надання послуг високої якості та формування зручної адміністративної процедури для громадян і бізнесу;
- формування системи професійної та політично нейтральної публічної служби, орієнтованої на захист інтересів громадян;
- розбудова ефективних і підзвітних громадянам державних інституцій, які формують державну політику та успішно її реалізують для сталого розвитку держави [1].

Зокрема, Стратегією передбачається процес удосконалення інформаційних систем, проведення навчання державних службовців та службовців в органах місцевого самоврядування, періодична оцінка таких процедур та їх оптимізація. Одним із завдань Стратегії є проведення навчання державних службовців. Так, Стратегія зазначає про необхідність сприяти формуванню дієвих механізмів мотивування державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування до професійного розвитку та безперервної освіти.

Одним із завдань є створення сучасної, цілісної, мобільної та гнучкої системи професійного навчання з розвинутою інфраструктурою, ефективним управлінням і належним ресурсним потенціалом, що включатиме такі етапи:

- визначення потреб у професійному навчанні;
- формування, розміщення і виконання державного замовлення;
- формування мотивації до підвищення рівня професійної компетентності;
- забезпечення функціонування і розвитку ринку надання освітніх послуг у сфері професійного навчання;
- моніторинг та оцінку якості навчання [8].

Підвищення кваліфікації через постійне навчання дозволяє публічним службовцям адаптуватися до нових викликів та впроваджувати передові практики в свою діяльність. Вони отримують можливість розширювати свої знання в конкретних галузях, опановувати сучасні стратегії управління, оволодівати новими методами аналізу даних та стати експертами у відповідних областях.

Для цілей професійного розвитку публічних службовців та з метою реалізації Закону Укра-

їни «Про державну службу», Національним агентством України з питань державної служби (НАДС) розроблено відповідну нормативно-правову базу, яка, в тому числі, стосується і розвитку професійних компетентностей державних службовців, наприклад, типові вимоги до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії «А», що поділяються на загальні (кваліфікаційні вимоги) та спеціальні, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 22 липня 2016 р. № 448. Даним нормативно-правовим актом визначено не самі компетентності, а вісім основних вимог до них, зокрема: лідерство, розуміння сфери державної політики, стратегічне бачення, управління змінами та інновації, абстрактне мислення, а також комунікація та взаємодія, яка, в свою чергу передбачає:

- вміння правильно визначати заінтересовані та впливові сторони, розбудовувати партнерські стосунки;
- здатність ефективно взаємодіяти – слухати, сприймати та доносити думку;
- вміння публічно виступати, презентувати матеріал на аудиторію;
- здатність впливати на думку інших, використовуючи переконливі аргументи та послідовну комунікацію [7].

Оволодіння публічними службовцями комунікативної компетентності сприяє відповідності вимогам сучасного державного управління. Публічні службовці та місцеві посадові особи відповідно до встановлених вимог мають:

- чітко, послідовно та логічно висловлювати свої думки;
- розвивати гармонійні ділові та особистісні відносини;
- використовувати найбільш ефективні засоби та канали комунікації;
- переконувати, аргументувати та вести результативні ділові переговори;
- забезпечувати виконавців достовірною інформацією;
- ефективно використовувати невербальні засоби спілкування;
- протидіяти маніпуляціям та подолати бар'єри спілкування;
- розвивати власний імідж та створювати довіру до органів публічного управління [5].

Необхідність оволодіння комунікативною компетентністю набуває особливого акценту

в контексті реформування системи публічного управління з метою приведення її до європейських стандартів. Децентралізація влади, зміни у територіальному устрої та модернізація органів місцевого самоврядування вимагають від публічних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування належного розвитку комунікативних навичок. Ці навички, включаючи ефективну взаємодію, спроможність працювати в команді та керування колективом, є ключовими для успішної співпраці з партнерами та забезпечення ефективності надання послуг громадянам. Тому, у контексті стремління до відповідності європейським стандартам, формування комунікативної компетентності стає необхідністю для публічних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Тому, задля забезпечення високого рівня розвитку комунікативної компетентності публічних службовців, варто дослідити структуру комунікативної компетентності, її основні компоненти та їх складові, а також розробити модель даної компетентності для цілеспрямованого розвитку тих знань, умінь та навичок, які зумовлюють високий рівень володіння нею.

Серед вітчизняних науковців можна зазначити думку Бойчук О. Ю., яка зазначає, що формування професійної комунікативної компетентності – це цілеспрямований багатоаспектний послідовний процес, що здійснюється в закладах професійної (професійно-технічної) освіти з метою підвищення якості професійної підготовки кваліфікованих кадрів [1]. Таким чином, можна зробити висновок, що розвиток комунікативної компетентності повинен охоплювати безліч елементів для свого формування.

Як зазначає у своєму дослідженні І. В. Ляшенко, серед науковців прийнято розглядати комунікативну компетентність як інтегративну структуру, що включає пізнавальний, поведінковий та емоційний компоненти:

- когнітивний (пізнавальний) аспект стосується здатності до орієнтування, психологічні знання та перцептивність фахівця. Також цей аспект охоплює самосвідомість особистості та розуміння партнерів у спілкуванні.

– поведінковий компонент передбачає вміння ефективно використовувати різноманітні засоби вербального та невербального спілкування.

– у емоційному компоненті, акцент робиться на значенні досвіду різноманітного спілкування, позитивному налаштуванні на комунікацію та адаптації до партнера у спілкуванні. Даний компонент також включає три наступні складові: лінгвістичну, соціолінгвістичну та прагматичну. Кожен з цих аспектів розглядається з позиції загальної компетентності, що включає знання, уміння та навички. Лінгвістичний аспект охоплює лексичні, граматичні, семантичні та фонологічні аспекти, незалежно від їх соціокультурної вагомості та прагматичних функцій. Соціолінгвістичний компонент визначається соціокультурним контекстом використання мови і відкриває можливість взаємодії між представниками різних культур, навіть якщо це неочевидно для самого спілкування. Прагматичний аспект включає в себе дискурсивні, функціональні та схематичні навички, що передбачають уміння адаптувати своє мовлення до конкретних жанрів, ситуацій та тем [3].

Тому можна стверджувати, що комунікативна компетентність виявляється у сприйнятті та ставленні до співрозмовників, у вмінні контролювати свою поведінку, аргументувати свої думки та моделювати поведінку інших для досягнення комунікативних цілей через вербальні та невербальні засоби.

Водночас, на думку самої І. В. Ляшенко, комунікативну компетенцію слід розглянути як системно-інтегруючий процес, який має такі складові:

– комунікативно-діагностичну (діагностика соціопсихологічної ситуації й умов майбутньої комунікативної діяльності, виявлення можливих соціальних, соціально-психологічних та інших суперечностей, з якими, можливо, належить зіткнутися особі в спілкуванні);

– комунікативно-прогностичну (оцінка позитивних і негативних сторін майбутнього спілкування);

– комунікативно-програмуючу (підготовка програми спілкування, розробка текстів для спілкування, вибір стилю, позиції та дистанції спілкування);

– комунікативно-організаційну (організація уваги партнерів зі спілкування, стимулювання їх комунікативної активності, управління процесом спілкування тощо);

– комунікативно-виконавську (діагноз комунікативної ситуації, в якій відбувається спілку-

вання особистості, прогноз розвитку цієї ситуації, здійснюваний заздалегідь осмисленою індивідуальною програмою спілкування) [3].

Опираючись на структуру комунікативної компетентності, розроблену О. Е. Кравченко-Дзондзою [2, с. 65–68], що, на нашу думку, найбільш комплексно підійшла до питання визначення компонентів комунікативної компетентності та відобразила результати попередніх наукових досліджень структури комунікативної компетентності, можна визначити наступні компоненти комунікативної компетентності публічних службовців: мотиваційний, когнітивний, операційно-технологічний, особистісний, рефлексивний.

У своєму дослідженні А. Б. Мудрик визначила наступні складові професійної компетентності публічних службовців: емоційно-регулятивний, поведінково-діяльнісний, комунікативний, соціально-психологічний, спеціально-професійний [5].

Окремо варто зазначити, що дослідження Н. А. Гальчевської, Л. О. Матохнюк і В. А. Роменця розглядає поняття «рефлексія» [4; 9] і приходить до висновку, що цей процес є ключовим інструментом для підвищення ефективності професійної діяльності. Рефлексія дозволяє вдосконалювати навички та компетентності, розширювати знання, що сприяє підвищенню ефективності діяльності на основі самоаналізу. Тому, можна зробити висновок, що рефлексія є ефективним інструментом для розвитку комунікативної компетентності, оскільки сприяє постійній адаптації та удосконаленню роботи на основі власного аналізу та самоусвідомлення його результатів і є одним структурних елементів моделі її розвитку.

З урахуванням вищезазначеного можна виділити наступні складові комунікативної компетентності: мотиваційний, когнітивний, операційно-технологічний, особистісно-поведінковий, спеціально-професійний та рефлексію.

Мотиваційний компонент відіграє важливу роль у процесі формування комунікативної компетентності у публічних службовців, оскільки важливо постійно акцентувати увагу на розвитку мотивації до самовдосконалення, що досягається шляхом стимулювання усвідомлення власних комунікативних можливостей та систематизації отриманих знань. Підвищення комунікативної компетентності також відкриває нові можливості

для подальшого кар'єрного зростання та підвищення по службі, що робить цей процес ще більш значущим для службовців. Розвиваючись і закріплюючись, мотиви сприяють закріпленню потреби. І навпаки, розвиток потреб сприяє більш ефективному формуванню мотивації.

На нашу думку, когнітивний компонент комунікативної компетентності базується на розвитку когнітивних процесів особистості, таких як сприйняття, усвідомлення, мислення та розуміння інформації. Цей компонент включає у себе формування комунікативних знань, які охоплюють розуміння мовних структур, семантики та синтаксису, а також оволодіння навичками ефективного використання мовних засобів для висловлення ідеї, аргументації та пояснення концепцій. Крім того, до цього компоненту також входить вміння чітко та логічно висловлювати думки, враховуючи потреби та рівень розуміння співрозмовника.

Вважаємо що, операційно-технологічний компонент комунікативної компетентності відображає взаємодію між людьми в комунікативному контексті. Цей компонент включає в себе такі аспекти, як вміння виявляти емпатію та розуміти потреби співрозмовника, робити оцінку позитивних і негативних сторін майбутнього спілкування, готувати програми спілкування, розроблювати тексти для спілкування, адаптувати спосіб спілкування до контексту та аудиторії, а також працювати в команді.

Встановлено що, особистісно-поведінковий компонент комунікативної компетентності передбачає розвиток особистісних якостей, які впливають на успішність комунікативної взаємодії. Сюди входять такі риси, як терпимість, відкритість до нових ідей та культурних різноманітностей, а також вміння виявляти інтерес до думок інших та будувати довірливі стосунки.

З'ясували, що спеціально-професійний компонент комунікативної компетентності включає в себе професійні знання, навички і здібності, які є необхідними для ефективною комунікації в специфічній професійній області. Цей компонент дозволяє публічному службовцю адекватно висловлювати свої ідеї, взаємодіяти з колегами та громадянами, розуміти специфічні терміни і концепції, використовувати адекватну мову і стиль в комунікації, а також ефективно розв'язувати конфліктні ситуації, що виникають у професійному середовищі.

Прийшли до висновку, що рефлексія як компонент комунікативної компетентності полягає в усвідомленні власної комунікативної діяльності та здатності до самоаналізу і самовдосконалення, що включає в себе рефлексію над власними комунікативними вміннями та навичками.

Підсумовуючи теоретичні результати наукових досліджень, можемо зобразити теоретичну структурно-компонентну модель комунікативної компетентності публічного службовця (рис. 1).

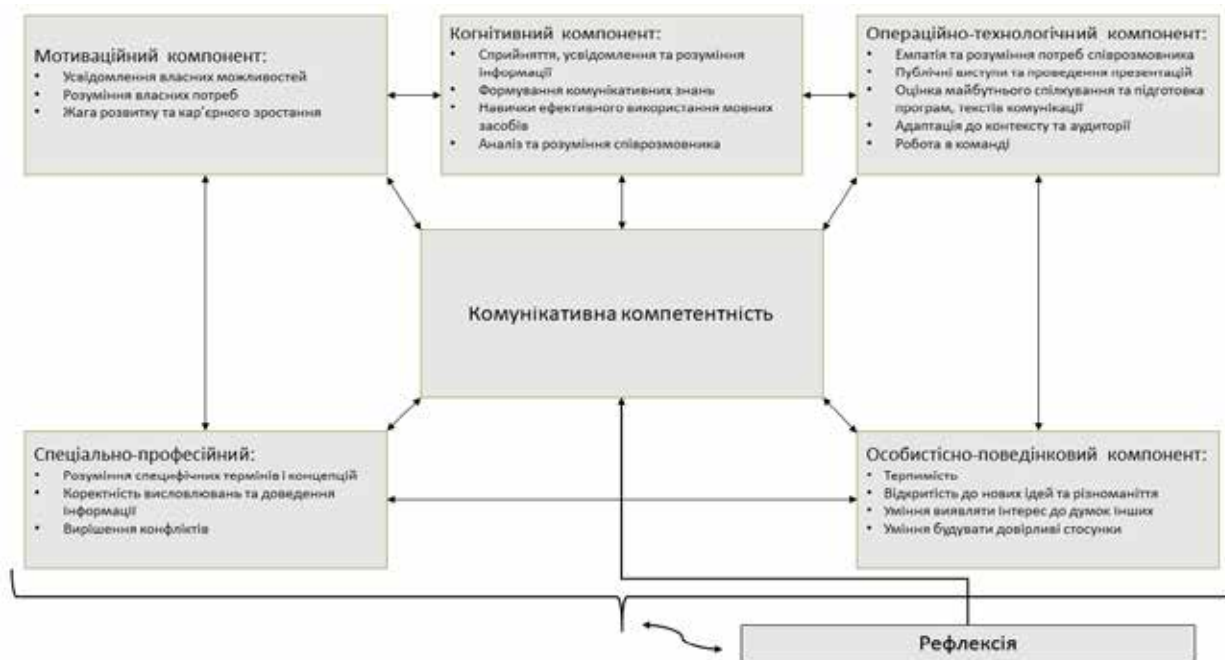

Рис. 1. Структурно-компонентна модель комунікативної компетентності

Висновки. У сучасному контексті публічної служби комунікативна компетентність вбачається однією з ключових складових професійних здібностей публічних службовців. Комунікативна компетентність має складну багаторівневу структуру, яка охоплює різноманітні елементи та компоненти, уміння та навички. До компонентів комунікативної компетентності входять:

Мотиваційний компонент: визначає настрій та інтенсивність зусиль, які особа приділяє своєму професійному розвитку. Впливає на цілі та цінності особистості, стимулює саморозвиток у сфері комунікації та взаємодії з громадськістю.

Когнітивний компонент: охоплює сприйняття, усвідомлення, мислення та розуміння інформації, а також розуміння мовних структур, семантики та синтаксису, навички ефективного використання мовних засобів для висловлення ідеї. Включає у себе уміння чітко та логічно висловлювати думки.

Операційно-технологічний компонент: включає уміння виявляти емпатію, адаптувати спосіб спілкування до контексту та працювати в команді.

Особистісно-поведінковий компонент: розвиває особистісні якості, такі як терпимість, відкритість до нових ідей і культурних різноманітностей. Важливий для побудови довірливих стосунків та ефективної комунікації.

Рефлексія полягає в усвідомленні власної комунікативної діяльності та здатності до самоаналізу і самовдосконалення. Включає рефлексію над власними комунікативними вміннями і навичками, а також врахування отриманих відгуків для їх подальшого використання.

Тому, комунікативну компетентність потрібно розглядати як інтегративну структуру, що пов'язує усі дані компоненти між собою у складну взаємодоповнюючу систему.

Перспективи подальших досліджень полягають у дослідженні рівня комунікативної компетентності публічного службовця.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бойчук О. Ю. Методика формування професійної комунікативної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг: методичні рекомендації. Вінниця, 2019. 80 с. URL: <https://naurok.com.ua/metodika-formuvannya-profesijno-komunikativno-kompetentnosti-239144.html> (дата звернення: 29.05.2024).
2. Кравченко-Дзондза О. Е. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Дрогобич, 2015. 188 с. URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/42636/Kravchenko_Dzondza_dis.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 28.05.2024).
3. Ляшенко І. В. Компонентний аналіз комунікативної компетенції майбутніх юристів. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2014. *Пед. науки*, № 1. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/231769651.pdf> (дата звернення: 28.05.2024).
4. Матохнюк Л. О., Гальчевська Н. А. Рефлексія як системоутворювальний механізм безперервного професійного розвитку педагога. *Габітус*. 2022. Вип. 38. С. 20–24.
5. Методичні рекомендації щодо окремих питань визначення спеціальних вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій «Б» і «В», та підготовки умов проведення конкурсу. ІПС ЛІГА: ЗАКОН – система пошуку, аналізу та моніторингу нормативно-правової бази. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/FN066780>.
6. Мудрик А.Б. Професійна компетентність державних службовців: теоретико-емпіричний аналіз феномену. URL: <http://http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/>.
7. Про затвердження Типових вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії «А». Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448-2016-п#Text> (дата звернення: 29.05.2024).
8. Стратегія реформування державного управління України на 2022–2025 роки. URL: <https://par.in.ua/contents/onovlennia-statehii-reformuvannia-derzhavnohoupavlinnia-do-2025-roku> (дата звернення: 28.05.2024).

REFERENCES:

1. Boichuk, O.Yu. (2019). *Metodyka formuvannya profesiinoi komunikativnoi kompetentnosti maibutnikh kvalifikovanykh robitnykiv sfery posluh: metodychni rekomendatsii* [Methods of forming professional communicative competence of future skilled workers in the service sector: methodological recommendations.]. Retrieved from: <https://naurok.com.ua/metodika-formuvannya-profesijno-komunikativno-kompetentnosti-239144.html> [in Ukrainian].

2. Kravchenko-Dzondza, O.E. (2015). Formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv u protsesi fakhovoi pidhotovky [Formation of Future Primary School Teachers' Communicative Competence in the Process of Professional Training]. *Candidate's thesis*. Drohobych. 188 s. Retrieved from: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/42636/Kravchenko_Dzondza_dis.pdf?sequence=1&isAllowed=y [in Ukrainian].

3. Liashenko, I.V. (2014). Komponentnyi analiz komunikatyvnoi kompetentsii maibutnikh yurystiv [Component analysis of future lawyers' communication competence]. *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*, 1. Retrieved from: <https://core.ac.uk/download/pdf/231769651.pdf> [in Ukrainian].

4. Matokhniuk, L.O., & Halchevska, N.A. (2022). Refleksiiia yak systemoutvoriuvalniy mekhanizm bezperervnoho profesiinoho rozvytku pedahoha [Reflection as a system-forming mechanism of continuous professional development of a teacher]. *Habitus*, 38, 20–24 [in Ukrainian].

5. Metodychni rekomendatsii shchodo okremykh pytan vyznachennia spetsialnykh vymoh do osib, yaki pretenduiut na zainiattia posad derzhavnoi sluzhby katehorii “B” i “V”, ta pidhotovky umov provedennia konkursu [Methodological recommendations on certain issues of determining special requirements for persons applying for civil service positions of categories “B” and “B” and preparing the conditions for conducting the admission]. IPS LIHA: ZAKON – systema poshuku, analizu ta monitorynhu normatyvno-pravovoi bazy. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/view/FN066780> [in Ukrainian].

6. Mudryk, A.B. Profesiina kompetentnist derzhavnykh sluzhbovtziv: teoretyko-empyrychnyi analiz fenomenu [Professional competence of civil servants: theoretical and empirical analysis of the phenomenon]. Retrieved from: <http://http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/> [in Ukrainian].

7. Pro zatverdzhennia Typovykh vymoh do osib, yaki pretenduiut na zainiattia posad derzhavnoi sluzhby katehorii “A” [On Approval of Standard Requirements for Persons Applying for Civil Service Positions of Category ‘A’], Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 448 (2023) (Ukraine). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448-2016-n#Text> [in Ukrainian].

8. Stratehiia reformuvannia derzhavnogo upravlinnia Ukrainy na 2022-2025 roky [Public Administration Reform Strategy of Ukraine for 2022–2025] (2021). Retrieved from: <https://par.in.ua/contents/onovlennia-statehii-reformuvannia-derzhavnohoupavlinnia-do-2025-roku> [in Ukrainian].